

פתרון הבחינה בעברית: הבנה, הבעה ולשון

יחידת לימוד אחת

מועד קיץ 2008 - שאלון א'

שאלון: 011107 , 210

מוגש על-ידי: ישראלה דויד, רחל נעים ואפרת לילוס

מורות ללשון ברשת בתי הספר של יואל גבע

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון א'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	–	הבנה והבעה	–	50 נקודות
פרק שני	–	אוצר המילים והמשמעים,	}	26 נקודות
	–	שם המשפר		
פרק שלישי	–	תחביר	}	24 נקודות
	–	ומערכת הצורות		
	–	סה"כ		100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, הישגים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

הבנה, הבעה ולשון, קיצ תשס"ח, מס' 011107, 210 - 2 -

קרא את המאמר שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.

עכו העתיקה – עיר מורשת עולם

(מעובד על פי מאמר מאת יעל פורמן-נעמן ויעל אלף*)

- בשנת 2001 הכריז אונסקו – הארגון לחינוך, למדע ולתרבות מטעם האו"ם – על עכו העתיקה כעיר מורשת עולם. בכך מצטרפת עכו לרשימה של מאות אתרי תרבות ברחבי העולם שהוכרזו כאתרי מורשת עולם.
- בשנת 1972 יזם אונסקו את "האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע ברחבי העולם". בהצהרת החזון של האמנה נאמר שהארגון "שואף לזהות את מורשת התרבות ומורשת הטבע ברחבי העולם, הנחשבות לבעלות ערך יוצא מן הכלל עבור האנושות, להגן עליהן ולשמר אותן". מורשת התרבות, כפי שהוגדרה באמנה, כוללת בין השאר מבנים ואתרים ייחודיים מבחינה היסטורית, אמנותית או מדעית.
- מדינה החתומה על האמנה יכולה להגיש בקשה לכלול אתר המצוי בתחומה ברשימת אתרי מורשת עולם. האתר נבחר על פי קריטריונים המפורטים במדריך "הנחיות מעשיות ליישום אמנת מורשת עולם" (הקריטריונים בעמוד 3 להלן). בעצם החתימה על האמנה המדינה מתחייבת להגן על אתרי מורשת עולם שבתחומה ולשמר אותם.
- בשנת 1999 הצטרפה מדינת ישראל למדינות שחתמו על האמנה, ומאז הכריז אונסקו על חמישה אתרים בארץ כאתרי מורשת עולם, ובהם עכו העתיקה.
- מתוקף פעילותה של רשות העתיקות בעכו העתיקה – בשימור המורשת הבנויה של עכו ובהגנה עליה – הוחלט שתהליך הגשת המועמדות יהיה באחריות צוות מטעם רשות העתיקות. במסגרת הגשת המועמדות היה צריך לקבוע לפי אילו מן הקריטריונים ראוייה עכו להיכלל ברשימת ערי מורשת עולם, ולהציג את חשיבותה של העיר ואת ערכיה התרבותיים לאור קריטריונים אלו. ואכן עכו העתיקה היא נכס תרבותי ועדות היסטורית ייחודית ליצירה אנושית המשלבת תרבויות מתקופות שונות. עכו היא עיר חיה שקיומה נמשך ברציפות כ-4,000 שנה. שתי תקופות של שיא היו בחיי העיר: התקופה הצלבנית והתקופה העות'מאנית. לאורך המאות ה-12 וה-13 הייתה עכו הגדולה והעשירה בערי הממלכה הצלבנית. היא הייתה עיר המסחר הראשית של הממלכה והחשובה בנמליה, לשווקיה זרמו סחורות מאירופה ואף מהמזרח הרחוק. המלכים הצלבנים ישבו בה, ושליטים זרים ביקרו בה. היא הייתה מקום מושבו של בית הדין העליון של הממלכה, שהיה המוסד השלטוני המרכזי. הצלבנים הביאו עמם טכנולוגיות בנייה אירופיות, ובנו בעכו ביצורים ומבנים מונומנטליים ששאבו את סגנונם מן המערב, תוך שימוש בחומרי בנייה מקומיים. נבנו בה חומה, מצודות, כנסיות, בתי מלאכה, בתי מגורים, רחובות, מערכות מסתור ומנהרות ניקוז. בעכו הצלבנית חיו אלה לצד אלה נוצרים, יהודים ומוסלמים. הכיבוש הממלוכי-מוסלמי בשנת 1291 שם קץ לתור הזהב של עכו. העיר נחרבה ועמדה בשיממונה 250 שנה.

* המאמר פורסם בפברואר 2005 באתר של רשות העתיקות במרשתת (אינטרנט).

במאה ה-18 – בתקופת השלטון העותמאני – שבה עכו והייתה לחשובה בערי ארץ-ישראל. דאהר אל-עמר, ששלט בשנים 1740-1775, ראה בעיר זו את גולת הכותרת של פעילותו המדינית והכלכלית, והביא לעיר את תור הזהב החדש. עכו הפכה שוב עיר נמל משגשגת, היא נבנתה מחדש, והמבנים הצלבניים בה שימשו יסודות לבנייה החדשה. כך נוצר מיזוג ייחודי שאין כמותו בעולם כולו. מתאָר העיר הצלבנית השתמר תוך שהיא מקבלת צביון מזרחי מסורתי: סמטאות צרות, מבני ממשל, מסגדים, חיאנים, שווקים, בתי מרחץ, בתי מלאכה ומסחר ובתי מגורים סביב חצרות פנימיות. תחת שלטונו של אחמד ג'זאר (1775-1804) זכתה עכו למעמד של בירת מחוז צידון, וביצוריה המרשימים עמדו במצור שהטיל עליה נפוליאון באביב 1799. אולם מראשית המאה ה-19 הלך מעמדה של עכו וירד, ומצבה הכלכלי הידרדר בד בבד עם דעיכת האימפריה העותמאנית.

שתי תקופות הפריחה של העיר משתמרות בעכו בת-ימינו בדרך יוצאת דופן: העיר הצלבנית מצויה ברובה מתחת לפני האדמה, ומעליה בנויה העיר העותמאנית. ההכרזה על עכו העתיקה כעיר מורשת עולם עשויה להיות מנוף לשימורה ולשיקומה, כפי שמתחייב מן החתימה של מדינת ישראל על האמנה של אונסקו. השימור עשוי להיות גם מנוף לשיקומה החברתי-כלכלי של העיר. כלכלתה של עכו, כמו של ערים היסטוריות אחרות בעולם, עשויה להיות מושתתת על ענף התיירות. זאת בתנאי שפרנסי העיר ישכילו לשמר את האותנטיות שעליה נשען ענף כלכלי זה, תוך שהם מגלים רגישות ראויה לשימור העיר החיה ותוך שיתוף פעולה עם תושביה.

הקריטריונים לבהירת אתר מורשת תרבות*

- כדי להיכלל ברשימת אתרי מורשת עולם בתחום התרבות, על האתר לעמוד לפחות באחד מן הקריטריונים האלה:
- (1) להיות יצירת מופת המבטאת את גאונות היצירה האנושית.
 - (2) להציג התפתחות חשובה ומשמעותית של תפיסות וערכים באזור של מפגש בין תרבויות בתחומים האלה: אדריכלות, טכנולוגיה, אמנות, תכנון ערים או עיצוב נוף.
 - (3) להיות עדות ייחודית או לפחות יוצאת דופן למסורת של תרבות קיימת או נכחדת.
 - (4) לשמש דוגמה יוצאת דופן לסוג בנייה או למכלול אדריכלי או טכנולוגי או לנוף – המייצגים שלב חשוב בהיסטוריה האנושית.
 - (5) לשמש דוגמה יוצאת דופן להתיישבות אנושית מסורתית או לשימוש מסורתי באדמה או בים – המייצגים תרבות (או תרבויות) או יחסי גומלין בין האדם לסביבה [...].
 - (6) להיות קשור ישירות, או באופן מוחשי, לאירועים או למסורות חיות, לרעיונות או לאמונות, ליצירות אמנות וספרות בעלות איכות אוניברסלית יוצאת מן הכלל.
- נוסף על ששת הקריטריונים הללו נקבעו שני מבחנים שהאתר הנבחר צריך לעמוד בהם:
- (א) על האתר הנבחר לעמוד **במבחן האותנטיות** מבחינת העיצוב, החומר, הביצוע או הקשר לסביבה [...].
 - (ב) על האתר הנבחר לעמוד **במבחן ההגנה**. עליו להיות מוגן באמצעים שיבטיחו את שימורו, וזאת על ידי ניהול מתאים או באמצעות מנגנוני תכנון ובקרה.

* על פי המדריך "הנחיות מעשיות ליישום אמנת מורשת עולם" (1972), כפי שהתפרסמו באתר של אונסקו.

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-7.

1. העתק למחברתך את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

לפי פתיחת המאמר, החזון של אונסקו הוא –

- א. ליזום אמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע ברחבי העולם.
- ב. לצרף את עכו העתיקה ואתרים נוספים בארץ לרשימת אתרי מורשת.
- ג. לפרסם רשימה מפורטת של אתרי תרבות וטבע חשובים בעולם.
- ד. להגן על אתרי מורשת התרבות והטבע בעולם ולשמר אותם.

2. א. לפניך חמישה משפטים, (1)-(5).

קבע בנוגע לכל משפט אם אפשר להסיק אותו מן המאמר או לא.

העתק למחברתך את הספרה המציינת כל משפט, וציין לידה את קביעתך.

(5 נקודות)

(1) מדינת ישראל יכולה להגיש מועמדות לאתרי מורשת עולם רק באמצעות רשות העתיקות.

(2) נפוליאון נכשל בניסיונו לכבוש את עכו.

(3) הבחירה בעכו כאתר מורשת עולם מבטיחה שגשוג ופריחה כלכלית של העיר.

(4) בעכו העתיקה יש שילוב של סגנונות בנייה.

(5) עכו בת זמננו היא עיר נמל משגשגת.

אָמֵן, אָמֵן, אָמֵן

ב. בחר באחד מהמשפטים (1)-(5) מסעיף א ונמק את קביעתך, על פי המאמר.

אָמֵן, אָמֵן, אָמֵן (3 נקודות)

3. העתק למחברתך את התשובה הנכונה. (4 נקודות)

המטרה המרכזית של המאמר היא –

- א. לדווח על הפעילות של ארגון אונסקו בעולם.
- ב. לשכנע תיירים לבקר באתרי מורשת בישראל.
- ג. לדווח על בחירתה של עכו העתיקה לעיר מורשת עולם.
- ד. לשכנע את פרנסי העיר עכו לשתף פעולה עם התושבים.

תשובה לשאלה מס' 2 סעיפים א' + ב'

משפט מס' 1

לא ניתן להסיק מהמאמר.

נימוק: עפ"י המאמר, כל מדינה שחתומה על האמנה להגנה על מורשת התרבות והטבע ברחבי העולם, יכולה להגיש בקשה לכלול אתר מתחומה ברשימת אתרי מורשת עולם. רשות העתיקות היא זו שהגישה את המועמדות מתוקף פעילותה, אך היא לא הגורם הבלעדי שיכול לעשות זאת.

הוכחה מהטקסט:

שורה 9: "מדינה החתומה על האמנה יכולה להגיש בקשה..."
שורות 15-16: "מתוקף פעילותה של רשות העתיקות... בעכו העתיקה... הוחלט שתהליך הגשת המועמדות יהיה באחריות צוות מטעם רשות העתיקות".

משפט מס' 2

ניתן להסיק מהמאמר.

נימוק: שורה 38: "... עמדו במצור שהטיל עליה נפוליאון באביב 1799".

משפט מס' 3

לא ניתן להסיק מהמאמר.

נימוק: עשוי אינו בהכרח מבטיח.

הוכחה מהטקסט:

שורות 44-45: "השימור עשוי להיות גם מנוף לשיקומה החברתי כלכלי של העיר".

משפט מס' 4

ניתן להסיק מהמאמר.

נימוק: שורות 34-36: "כך נוצר מיזוג ייחודי שאין כמותו בעולם כולו. מתאך העיר הצלבנית בה השתמר תוך שהיא מקבלת צביון מזרחי מסורתי".

משפט מס' 5

לא ניתן להסיק מהמאמר.

נימוק: שורה 39: "אולם מראשית המאה ה-19 הלך מעמדה של עכו וירד, ומצבה הכלכלי הידרדר..."

הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשס"ח, מסי 011107, 210 - 5 -

4. עיין ברשימת הקריטריונים לבחירת אתר מורשת תרבות (עמוד 3).
- א. הסבר על פי קריטריון אחד או יותר מן הרשימה, מדוע נבחרה עכו כאתר מורשת עולם.
- שים לב: ציין את מספר הקריטריון או את מספרי הקריטריונים שעליהם התבססת. (5 נקודות) **אָיִן, אָיִן, אָיִן : מְ**
- ב. נוסף על ששת הקריטריונים קבע אונסקו שני מבחנים שהאתר צריך לעמוד בהם – מבחן האותנטיות ומבחן ההגנה.
- (1) מדוע, לדעתך, נקבעו המבחנים האלה? (3 נקודות)
- (2) העתק מן המאמר משפט אחד שיש בו התייחסות ל"מבחן ההגנה" הנוגע לעכו העתיקה. (3 נקודות) **אָיִן, אָיִן, אָיִן : מְ**
5. יש הטוענים כי ההכרה בעכו כעיר מורשת עולם עשויה להוות נטל על העיר ועל תושביה. הבע את דעתך על טענה זו. היעזר במאמר. (6 נקודות) **אָיִן, אָיִן, אָיִן : מְ**

/המשך בעמוד 6/

תשובה לשאלה מס' 4

סעיף א'

עפ"י קריטריונים 2 ו-4 ברשימה, עכו משמשת דוגמה יוצאת דופן למכלול אדריכלי, לסוג בנייה ולמפגש בין תרבויות.
עפ"י שורות 34-37 בטקסט, בעכו קיים מיזוג ייחודי שאין כמותו בעולם המשלב בין שימור מְתָאָר העיר הצלבנית לבין צביון מזרחי מסורתי.

סעיף ב'

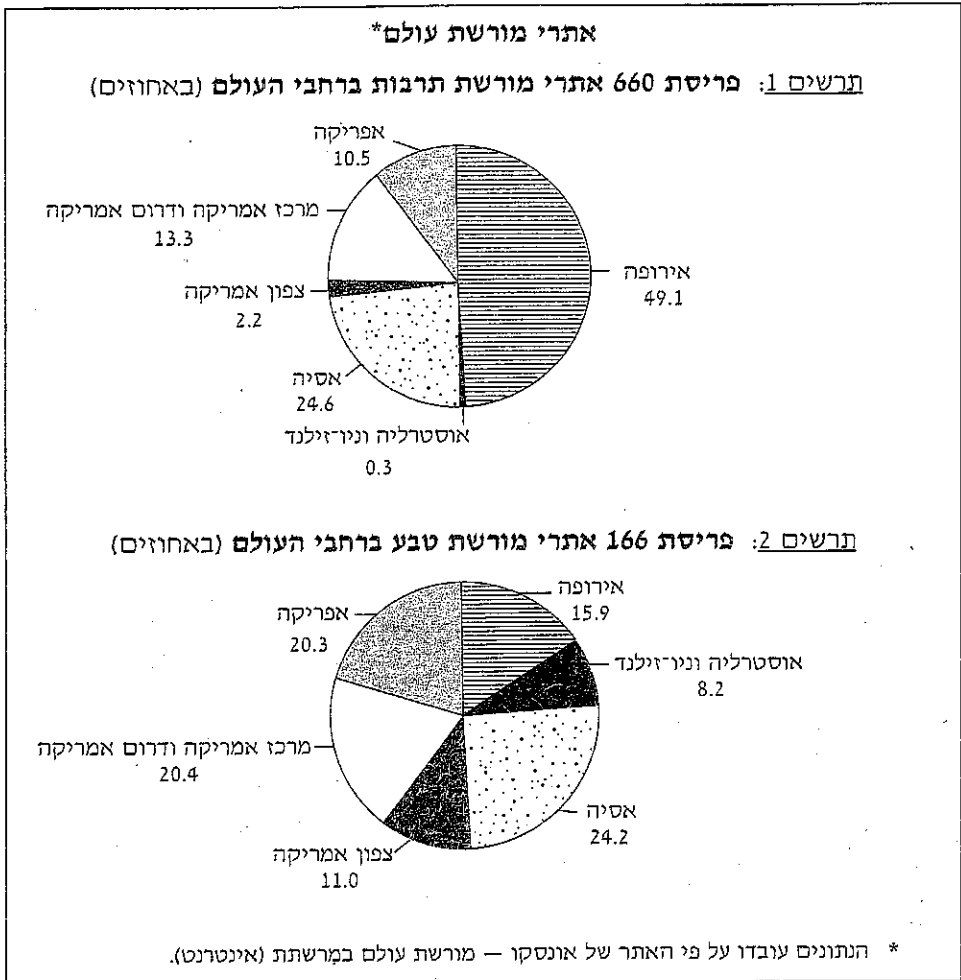
1. תתקבל כל תשובה בתנאי שתהיה מנומקת היטב.
2. שורה 46: "זאת בתנאי שפרנסי העיר ישכילו לשמר את האותנטיות שעליה נשען... רגישות ראויה לשימור העיר...".
שורות 15-16: "מתוקף פעילותה של רשות העתיקות בשימור המורשת הבנויה של עכו ובהגנה עליה".

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יְהוָה

תשובה לשאלה מס' 5

תתקבל כל תשובה בתנאי שתהיה מנומקת היטב.

6. תרשימים 1-2 שלפניך מציגים את הפריסה של אתרי מורשת התרבות ואתרי מורשת הטבע ברחבי העולם, שעליהם הכריז אונסקו עד שנת 2007. עיין בתרשימים האלה, וענה על שניים מהסעיפים א-ג שאחריהם.

- א. כתוב מסקנה אחת העולה מההשוואה של הנתונים על אוסטרליה וניו-זילנד בשני התרשימים. (3 נקודות)
- ב. כתוב מסקנה כללית, העולה מההשוואה בין תרשים 1 לתרשים 2 בנוגע לאתרי מורשת בעולם. (3 נקודות)
- ג. עיין בתרשים 1, והצע הסבר לפריסת אתרי מורשת תרבות בעולם כפי שהיא מוצגת בו. (3 נקודות)

יואל גבע : מ

7. מטלת סיכום (12 נקודות)

כתוב סיכום (בהיקף של כ-10 שורות) על ההיסטוריה של עכו העתיקה, על פי המאמר.

/המשך בעמוד 17/

יואל גבע : מ

תשובה לשאלה מס' 6

סעיף א'

אפשרות א'- באוסטרליה ובניו-זילנד יש מעט אתרי מורשת תרבות ומורשת טבע ביחס לשאר היבשות.

אפשרות ב'- באוסטרליה ובניו-זילנד יש יותר אתרי מורשת טבע מאשר אתרי מורשת תרבות.

סעיף ב'

מהשוואה בין שני התרשימים עולה כי אירופה היא המרכז הגדול ביותר בו פרוסים אתרי מורשת תרבות, ואילו אתרי מורשת טבע פרוסים באופן כמעט זהה בין היבשות.

סעיף ג'

תתקבל כל תשובה בתנאי שתהיה מנומקת היטב.

פרק ב - אוצר המילים והמשמעים ושם המספר (26 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 8-14.

אוצר המילים והמשמעים (21 נקודות)

8. לפניך הערך **אתר** ממילון **אבן-שושן** (2003) וממילון **רב-מילים**. קרא את הערכים משני המילונים, וענה על שלושת הסעיפים א-ג שאחריהם. (סה"כ - 10 נקודות)

מילון רב-מילים	מילון אבן-שושן
<p>אתר, אָתֵר שם ז' [ארמית: אָתֵר (עורא ר ג), אָתֵרָא] ¹ מקום: "בְּבֵל אָתֵר" (ובחס ט.). ² [כארכאולוגיה] מקום שמצויים בו שרידי ישוב קדמון: החוקרים ערכו חפירות באתר התנ"שי. רב האתרים ישומים במפות המפרטות. ³ [במשכס ובאינטנט] פֶּאָגֵר (לֵב פֶּעִיל ומשפחה) של חכנות ומידע הממקם בכחבת מסוימת ברשת, בצֶּקֶר פֶּאִינְטֵרְנֵט. - [אתר, אתרים, אתרי-]</p> <p>אתר, אָתֵר שם ז' 1. מקום מסוים, ובעיקר שטח המשמש למטרה כלשהי; מקום שבו התרחש מאורע או אירוע מסוים. המדריך המליץ בפט התיירים על כמה אתרים שכדאי להם לבקר בהם, כגון המוזיאון הלאומי, בניין הפרלמנט וארמון המלכה. • החר הגבוה הזה הוא אתר סקי ידוע. • אנשי חיל הים סימנו אתרי נחיתה על החוף, שאפשר להנחית עליהם כוחות ומטענים. 2. קיצור מקובל של 'אתר ארכיאולוגי'. העיר פומפי באיטליה היא אתר קדום שנחשף לאחר שכוסה לכה בהתפרצות הר געש. 3. ביולוגיה מקומו של גן על גבי הכרומוזום. האתר קובע פונקציה ביוכימית או מבטא תכונה מסוימת. 4. מאגר ממוחשב של תוכנה ומידע בתבניות שונות - תמליל, קול, תמונות וכד' - המוקם ומתוחזק על-ידי מוסד, ארגון, חברה מסחרית או אדם פרטי ברשת תקשורת ממוחשבת, כדוגמת 'אינטרנט'. לרוב הוא ממוקם במרכז מחשבים מסוים ועומד לרשות משתמשיה של אותה רשת המתחברים אליו לפי כתובתו הייחודית וכך יכולים לנצל את המידע, לפרוק ממנו תוכנות ואף לרכוש באמצעותו מוצרים. חברות רבות מאוד מקימות אתרים מתאימים עבור כאינטרנט. [אתרים; אתר; אתר].</p>	<p>אתר, אָתֵר ז' [ארמית: אָתֵר (עורא ר ג), אָתֵרָא] ¹ מקום: "בְּבֵל אָתֵר" (ובחס ט.). ² [כארכאולוגיה] מקום שמצויים בו שרידי ישוב קדמון: החוקרים ערכו חפירות באתר התנ"שי. רב האתרים ישומים במפות המפרטות. ³ [במשכס ובאינטנט] פֶּאָגֵר (לֵב פֶּעִיל ומשפחה) של חכנות ומידע הממקם בכחבת מסוימת ברשת, בצֶּקֶר פֶּאִינְטֵרְנֵט. - [אתר, אתרים, אתרי-]</p>

- א. לפניך משפט מן המאמר:
"מורשת התרבות, כפי שהוגדרה באמנה, כוללת [...] מבנים ואתרים ייחודיים מבחינה היסטורית, אמנותית או מדעית". (שורות 7-8)
בחר ממילון רב-מילים את ההגדרה המתאימה ביותר למילה **אתרים** שבמשפט זה, ונמק את בחירתך. (2 נקודות) $\mu : \hat{A}\hat{\Phi} \mu \hat{I}$
- ב. השווה בין הערכים משני המילונים על פי שני קריטריונים שתבחר (ציין את הקריטריונים). (4 נקודות) $\mu : \hat{A}\hat{\Phi} \mu \hat{I}$

(שים לב: סעיף ג בעמוד הבא.)

/המשך בעמוד 8/

תשובה לשאלה מס' 8

סעיף א'

ההגדרה המתאימה ביותר למילה אתרים במשפט היא הגדרה מספר 1.
נימוק: הטקסט מתייחס למבנים ולמקומות ייחודיים מבחינות מסוימות. "מקום שבו התרחש מאורע או אירוע מסוים".

סעיף ב'

קריטריון	"אבן שושן"	"רב מילים"
אטימולוגיה (גיזרון)	מצוין- מארמית	לא מצוין
הרובד הלשוני של המובאות	לשון חז"ל, לשון ימינו	לשון ימינו
פרטים דקדוקיים	מצוין מין	מצוין מין, חלק דיבר, שורש
צורת נטייה של הערך	מצוין- סמיכות יחיד ורבים, נפרד רבים	מצוין- נפרד רבים, נסמך יחיד

תשובה לשאלה מס' 9

סעיף א'

גאונות היצירה של האדם

סעיף ב'

כל אדם, בכל מצב, זכאי ליחס הוגן, ראוי.

תשובה לשאלה מס' 10

סעיף א'

תקופת שיא- תקופת תור הזהב (שורה 31)/ תקופת פריחה (שורה 41)

סעיף ב'

"מעמדה של עכו הלך ועלה, ומצבה הכלכלי השתפר בד בבד עם התעצמותה/ התחזקותה של האימפריה העותמאנית".

תשובה לשאלה מס' 11

סעיף א'

צירופים המביעים ייחוד, בולטות, העצמה:

יצירת מופת (קריטריון 1)

גאונות היצירה (קריטריון 1)

דוגמה יוצאת דופן (קריטריון 2)

התפתחות חשובה ומשמעותית (קריטריון 2)

שלב חשוב (קריטריון 4)

סעיף ב'

ריבוי מילים כאלה השייכות לאותו שדה סמנטי, מדגיש את המטרה העומדת מאחורי האמנה של זיהוי אתרי מורשת תרבות וטבע מיוחדים, בעלי ערך יוצא מן הכלל.

12. א. "כלכלתה עשויה להיות מושגת על ענף התיירות". (על פי שורות 45-46)

מהי המשמעות של צירוף המילים "להיות מושגת" בהקשר זה?

העתק למחרתך את התשובה הנכונה. (נקודה אחת)

(1) להתבסס

(2) להתרחב

(3) להתקיים

(4) להשתנות

ב. "בתנאי שפרנסי העיר ישכילו לשמר את האותנטיות". (שורות 46-47)

מהי המשמעות של המילה "ישכילו" בהקשר זה?

העתק למחרתך את התשובה הנכונה. (נקודה אחת)

(1) יציגו שיקולים

(2) ינהגו בתבונה

(3) ירכשו השכלה

(4) ילמדו על שימור

שם המספר (5 נקודות)

13. בכל אחד מהמשפטים (1)-(3) שלפניך בחר בצורה הנכונה של שם המספר והעתק אותה

למחרתך (כולל הניקוד). (3 נקודות)

(1) בשנת אלף תשע מאות שבעים ושתים / וּשְׁנַיִם זֶז אונסקו את האמנה להגנה על מורשת עולם.

(2) המוסלמים שלטו בעכו למעלה משמונה מאות / שְׁמוֹנֶה מְאוֹת שנה.

(3) בטופס מפורטות ששת / שש ההנחיות המעשיות ליישום אמנת מורשת העולם.

14. לפניך משפט ובו מספר. כתוב את המספר במילים. (2 נקודות)

בקיץ האחרון ביקרו בעיר 17,355 תיירות ותיירים.

17,355 תיירות ותיירים

/המשך בעמוד 10/

פרק ג – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות: ארבע מתחום התחביר (15-18) וארבע מתחום מערכת הצורות (19-22).
ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות
או משני התחומים, כרצונך (לכל שאלה – 6 נקודות).

תחביר

15. לפניך ארבעה משפטים IV-I.

- I. $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ משרד התיירות צופה גידול בשנים הקרובות במספר התיירים בעכו, לכן יזם מנכ"ל המשרד הקמה של מלון חדש בעיר.
- II. $\mu\hat{I}\hat{A}$ הקמת המלון תתבצע בהליך מזורז, משום שהמחסור במקומות לינה לתיירים יורגש כבר בשנה הקרובה.
- III. $\frac{1}{4}\hat{E}$ הגידול במספר התיירים בעכו נובע מפיתוח אתרי התיירות בעיר.
- IV. $\frac{1}{4}\hat{E}$ בשל הגידול במספר התיירים בעיר החליטה העירייה על הרחבת מגרשי החנייה סביב עכו העתיקה.

א. העתק למחברתך את מספרי המשפטים IV-I, וליד כל משפט ציין את סוגו התחבירי: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

ב. (1) בארבעת המשפטים יש אותו קשר לוגי. מהו? $\hat{E}\hat{I}^1, \mu\hat{A}$

(2) העתק מכל משפט את המילה המציינת את הקשר הלוגי הזה.

$\hat{A}\hat{A}^1 \& \hat{I}\hat{A} \hat{A}$
 $\hat{I} \hat{A}\hat{I} \hat{A}^1 \hat{A} \hat{A}$
 $\hat{A}\hat{A}^1 (\hat{I}\hat{A} \hat{A})$
 $\hat{A} \hat{A}^1 (\hat{I}\hat{A} \hat{A})$

16. לפניך שישה משפטים VI-I, ובכל אחד מהם מודגשת המילה עכו.

ציין מהו התפקיד התחבירי של המילה המודגשת בכל אחד מהמשפטים.
את התפקידים בחר מן הרשימה שלפניך: נושא, משלים פועל, משלים שם (לוואי).

- I. $\hat{A}\hat{E}\hat{A}\hat{I}\hat{A} \hat{A}$ בעכו הצלבנית חיו אלה לצד אלה נוצרים, יהודים ומוסלמים.
- II. $\hat{I} \hat{I}$ בשנת 1291 נפלה עכו לידי הממלוכים.
- III. $\frac{1}{2}\hat{E}$ השלטון הצלבני בעכו נמשך כמאתיים שנה.
- IV. $\hat{I} \hat{I}$ בשנת 2001 הוכרזה עכו כעיר מורשת עולם.
- V. $\hat{A}\hat{E}\hat{A}\hat{I}\hat{A} \hat{A}$ אונסקו הכריז על עכו העתיקה כעיר מורשת עולם.
- VI. $\frac{1}{2}\hat{E}$ פעילותה של רשות העתיקות בעכו כוללת שימור של המורשת הבנויה.

/המשך בעמוד 11/

17. א. לפניך משפט אֶחָוִי (מחונבר). העתק אותו, וסמן בו את הנושא והנשוא של כל המילים. **בשנת 1999 חתמה מדינת ישראל על האמנת, ומאז הוכרזו חמישה אתרים בארץ כאתרי מורשת עולם.**
- ב. לפניך שתי דרכים לניתוח תחבירי של משפט, אך רק אחת מהן נכונה. העתק למחברתך את הדרך ה**נכונה** לניתוח המשפט.

משלים פועל	משלים פועל	נשוא	נשוא
בדרך יוצאת דופן.	בעיר בת-ימינו	השתמרו	משלים שם (לוואי) שתי תקופות הפריחה של עכו

I.

משלים שם (לוואי)	משלים פועל	נשוא+נשוא	משלים פועל
בדרך יוצאת דופן.	בעיר בת-ימינו	השתמרו	משלים שם (לוואי) שתי תקופות הפריחה של עכו

II.

18. א. לפניך שני צירופי מילים במבנים שונים:

I. עכו העתיקה " I' Ħ' Āi " II. רשות העתיקות ' ÈĪĀÇİ'İ

- (1) איזה מהצירופים האלה הוא צירוף סמיכות, ואיזה מהם הוא צירוף של שם ותואר?

ÈĪĀÇİ'İ SA ½ 1;Æ ÈĪĀÇİ'İ
 AE ĀĀĪ Ī Ī Ī ÈĪĀÇİ'İ
ĀĪĪĪĪĪĪ SAĪĀĀ

- (2) הסבר את ההבדל במשמעות בין שתי המילים המודגשות בצירופים.

- ב. לפניך ארבעה צירופים:

- עיר המסחר הראשית
- עיר נמל חשובה
- ערי ארץ-ישראל
- ערי הממלכה הצלבנית

- (1) איזה מארבעת הצירופים האלה יוצא דופן מבחינת המבנה?

- (2) אחד הצירופים אינו מיוחד. הוסיף לו יידוע. « İĪĀĀ. » İĪ

/המשך בעמוד 12/

מערכת הצורות

19. לפניך טבלה.

מילים נוספות	השורש	המילה
מסור, מסור, מסרת	י#א#	מסרת (1)
אריג, התארגנות, אגרנו	א#י#	ארגון (2)
התר, יאתר, תור	י#ה#	אתור (3)
התנגשות, הגשמה, מגשש	י#ח#	מגישים (4)
נבחה, הבחנה, מאבחן	א#ח#	נבחן (5)
מתח, התחממות, מתחם	א#ח#	תחום (6)

העתק למחברתך את שש המילים מהעמודה הימנית.

ליד כל מילה שהעתקת:

- ציין את השורש שלה.
- העתק מהעמודה השמאלית ("מילים נוספות") רק את המילה שהיא מאותו שורש של המילה שהעתקת.

20. לפניך טבלה.

צורת פועל נוספת מאותו בניין	הבניין	השורש	הפועל
יכללו, הכלילו, כללו	א#ע#	א#ע#	יכללו (1)
ינצלו, יצילו, תנצלו	א#ע#	א#ע#	להציל (2)
תקדם, תתקדם, תקדם	א#ע#	א#ע#	קדמה (3)

העתק למחברתך את שלושת הפעלים מהעמודה הימנית.

ליד כל פועל שהעתקת:

- ציין את השורש שלו.
- ציין את הבניין שלו.
- העתק מהעמודה השמאלית ("צורת פועל נוספת מאותו בניין") רק את הפועל שהוא מאותו בניין של הפועל שהעתקת.

/המשך בעמוד 13/

21. לפניך רשימה של עשרה שמות פעולה:

התפעל
Ī Ā Ā Ī
Ī Ī Ī Ī

פיעל
Ī Ī Ī
Ī Ī Ī

הפעיל
Ī Ī
Ī Ī

נפעל
Ī Ī Ī
Ī Ī Ī

הפְּרָה, עָצוּב, הַכְרָזָה, הַשְׁתַּלְשְׁלוּת, הַמְשֻׁכּוּת,
בְּקָרָה, הַדְרָדְרוּת, הַצְמָדוּת, הַבְּדֵל, תַּכְנוּן

מיין את שמות הפעולה לקבוצות לפי הבניינים שמהם הם נגזרו, וציין את הבניין של כל קבוצה.

22. לפניך רשימה של שישה שמות:

מְסַגֵּד, מְנַהֵרָה, סְפָרִיָּה, מְבַצֵּר, פְּעוּטוֹן, נְגַרְיָה

א. מהי המשמעות המשותפת לכל השמות? **ĀĒĀ**

ב. מיין את השמות שלעיל לשת קבוצות לפי דרך התצורה שלהם, וציין את דרך התצורה של כל קבוצה.

ג. מהי דרך התצורה של המילה: מְדַרְחוּב?

Ā Ā Ā Ā Ā Ā
Ī Ī Ī Ī Ī Ī

בסיס + צורן סופי

Ī Ī Ī
Ī Ī Ī

שורש ומשקל

Ī Ī Ī
Ī Ī Ī

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

